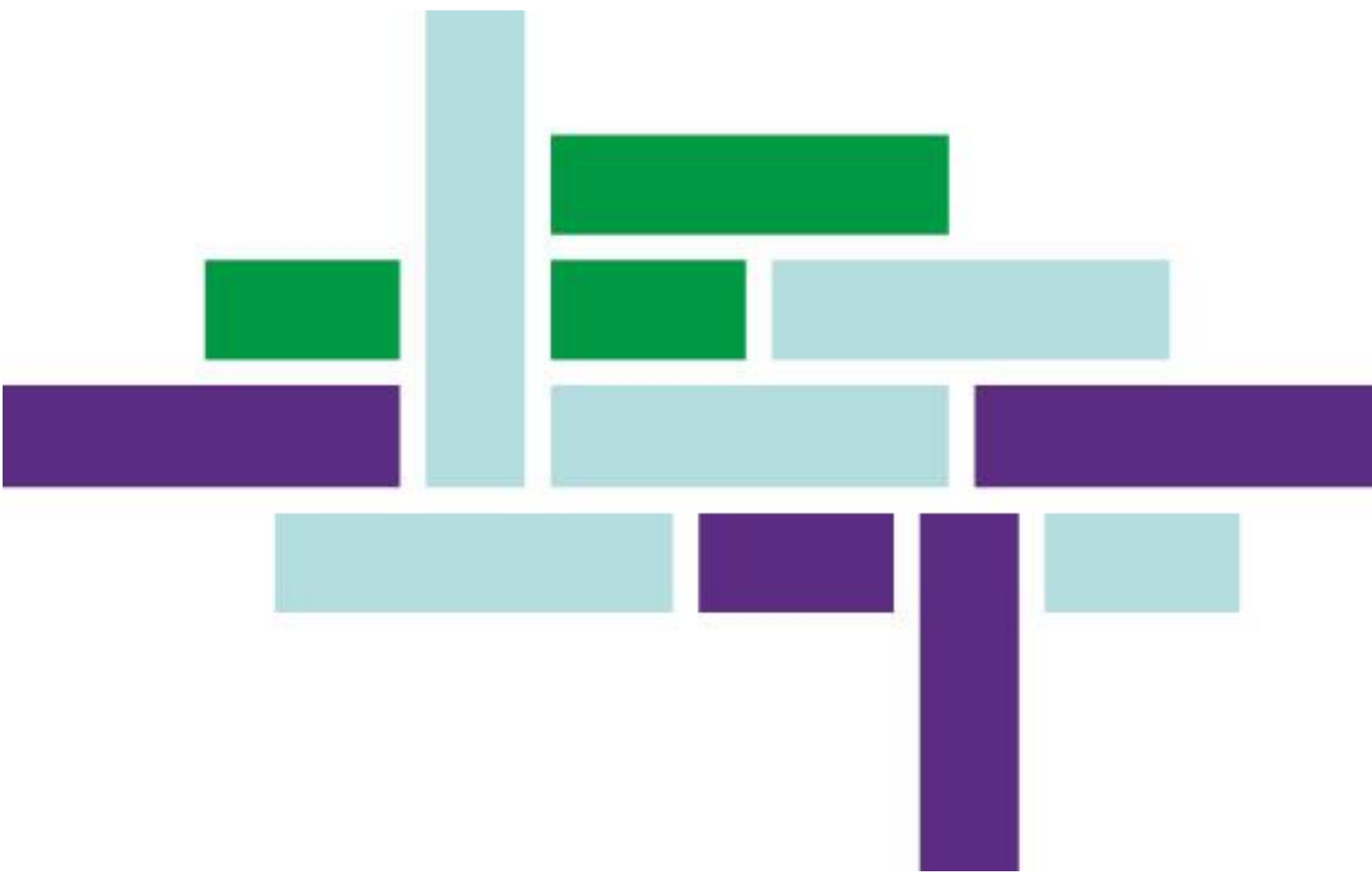
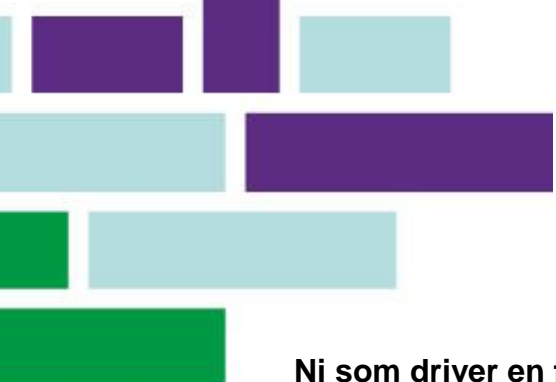

Vägledning om miljö och hälsa inom skolverksamhet

Information om egenkontroll

Ni som driver en förskola, skola och/eller ett fritidshem har ansvaret för att verksamheten inte orsakar skada på människors hälsa eller miljön. Detta finns beskrivet i miljöbalken och dess bestämmelser. Som ansvarig för verksamheten ska du ha de kunskaper som krävs för att uppfylla bestämmelserna i miljöbalken.

Syftet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling så att nuvarande och kommande generationer fortsätter att ha en hälsosam och god miljö.

I denna vägledning finns det viktigaste om hur miljöbalken och dess bestämmelser styr din verksamhet. Det handlar om vad lagen säger, miljöavdelningens tillsyn och vikten av kunskap och bra rutiner för verksamheten. Miljöbalkens hänsynsregler hittar du på sidan 15 i vägledningen.

Anmälningsskyldig verksamhet

Skolor och förskolor är anmälningsskyldig verksamhet enligt Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899). Anmälningsskyldighet gäller verksamheter som typiskt sett medför miljö- och hälsorisker. Syftet med anmälan är att Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden ska få möjlighet att i förväg ta ställning till om den anmälda verksamheten kan godtas utifrån miljö- och hälsosynpunkt. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden får också en möjlighet att ge råd, begära förändringar eller förbjuda att verksamheten startar.

Verksamhetsutövaren bör tidigt ta kontakt med Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden eftersom det ökar möjligheterna att lokaler och utrustning utformas på ett bra sätt från början. Felaktiga lösningar kan vara problematiska för verksamhetsutövaren att åtgärda i efterhand. Har en verksamhet öppnat utan föregående anmälan ska miljönämnden besluta om en miljöstraffavgift.

Anmälan

Innan du startar en verksamhet inom barnomsorg och skola måste du anmäla verksamheten till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden enligt förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Du ska göra en anmälan till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden om du ska starta en ny förskola, skola eller fritidshem, flytta befintlig verksamhet till ny lokal, utöka verksamheten med nya lokaler, tar över befintlig verksamhet. Vid tekniska förändringar av lokaler, till exempel nyinstallation, renovering, teknisk installation eller väsentlig ändrad planlösning ska bygglovansökan eller anmälan skickas till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden.

För att anmäla din verksamhet finns blankett på eslov.se under e-tjänster och blanketter. Tänk även på att ansöka/anmäla bygglovs- eller anmälningspliktiga åtgärder.

Miljösanktionsavgift om anmälan saknas

Anmälan ska du göra senast sex veckor innan verksamheten startar. Om anmälan kommer in för sent eller uteblir kan Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden besluta att verksamheten ska betala en miljösanktionsavgift. Beloppet är fastställt i *förordningen om miljösanktionsavgifter (2012:259)* och det tillfaller staten.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för tillsynen

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden har ansvar för tillsynen av förskola, skola och fritidshem och ska se till att verksamheterna följer miljöbalkens bestämmelser.

Syftet med tillsynen är att kontrollera hur miljöbalkens bestämmelser följs och att informera verksamheten för att säkerställa en god hälsa och miljö för barn och ungdomar.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden som tillsynsmyndighet tar ut en avgift för tillsynen, detsamma gäller vid handläggning av anmälan enligt taxa beslutat av kommunfullmäktige.

Egenkontroll – ett krav och ett kvalitetsverktyg för verksamheten

Alla som bedriver verksamhet i lokaler för barnomsorg och undervisning är enligt miljöbalken skyldiga att kontrollera verksamheten genom egenkontroll. Eftersom förskolor, skolor och fritidshem är anmälningspliktiga verksamheter omfattas de av kraven som anges i förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll (1998:901). Egenkontrollen ska innehålla ansvarsfördelningen i organisationen samt vilka risker som finns i verksamheten samt vilka rutiner som verksamheten har. Detta för att motverka miljö- och hälsorisker. Egenkontroll är ett kvalitetsverktyg! Tänk på att en dokumenterad egenkontroll även fungerar som ett kvalitetsverktyg. En fungerande verksamhet i välskötta lokaler är en lönsam investering. Exempelvis leder eftersatt underhåll av lokalen ofta till krångliga och kostsamma reparationer. Med en fungerande egenkontroll upptäcker ni brister och fel i verksamheten, lokalen eller utrustning.

Ansvar

Ansvarsfördelningen i verksamheten ska vara dokumenterad. Åtgärder försenas ofta på grund av oklarheter i ansvarsfördelningen.

Några viktiga frågeställningar:

- ✓ Är ansvaret för egenkontroll fördelat mellan dig som verksamhetsutövare och fastighetsägaren?
- ✓ Vem har det organisatoriska ansvaret för de frågor som gäller för din verksamhet? Är detta dokumenterat?
- ✓ Har du kännedom om de lagar och förordningar som gäller för din verksamhet?
- ✓ Vem ansvarar för uppdatering av egenkontrollen, till exempel rutiner, ansvarsfördelning och kontaktuppgifter?

Risker

Syftet med egenkontrollen är att förebygga och förhindra att förskolebarn och elever utsätts för hälsorisker på grund av brister i verksamheten. Riskfaktorer kan till exempel vara fukt, mögel, buller, radon, brister i ventilationen, otillräcklig städning, kemikaliehantering, bristfälliga hygienrutiner och allt annat som kan påverka barns hälsa.

Oberoende av om ansvaret för kontroller, utredningar och/eller åtgärder ligger på fastighetsägaren eller någon annan, måste den som ansvarar för verksamheten ha

kunskap om riskerna. Det innebär att du som är verksamhetsutövare regelbundet ska undersöka och bedöma riskerna i verksamheten utifrån hälso- och miljösynpunkt. Detta ska vara dokumenterat.

Rutiner

Inom verksamheten måste det finnas rutiner för kontinuerlig kontroll av verksamheten för att förebygga och minska miljö- och hälsoriskerna. Det är viktigt att rutinerna är dokumenterade så att de ska kunna följas av alla. En väl genomtänkt dokumentation underlättar bedömning och uppföljning av de risker som verksamheten medför. Ett bra sätt att successivt kontrollera sina lokaler och sin verksamhet är att utforma checklistor som regelbundet prickas av vid uppföljning av egenkontrollen.

Förslag på viktiga rutiner

- ✓ Rutiner för underhåll av lokaler, inredning och annan utrustning
- ✓ Rutiner för hantering av klagomål
- ✓ Städ rutiner där det framgår var, hur ofta, hur och av vem städningen ska utföras
- ✓ Hygien- och smittskydds rutiner
- ✓ Rutiner vid olyckor och andra tillbud, till exempel allergireaktioner
- ✓ Rutiner för hantering av avfall och kemikalier
- ✓ Rutiner för regelbunden kontroll av ventilationen
- ✓ Rutiner för regelbunden uppföljning

Inre miljö

Du som är verksamhetsutövare är ansvarig för att lokalen och inomhusmiljön är lämplig för verksamheten. Den inre miljön beskriver lokalens utformning och inomhusmiljön.

Lokalyta och toaletter

Idag finns ingen vägledning för hur lokaler för barnomsorg och skola ska se ut eller hur många barn/elever som kan vistas i lokalerna (antal barn/elever per kvadratmeter). Förutsättningarna kan variera mellan olika verksamheter och därmed påverka vilka lösningar som är lämpliga. Det kan handla om hur lokalerna disponeras, vilken pedagogik som verksamheten bedriver eller hur mycket man är utomhus.

I förskolor bör det finnas minst en toalett per 10–15 barn och det ska dessutom finnas en separat personaltoalett. Vid undervisningssalar bör det finnas minst en toalett för varje påbörjat 15-tal elever.

Ventilation

Luften i en lokal förorenas kontinuerligt av exempelvis människor, byggmaterial och inredning. Dålig ventilation kan ge upphov till bland annat allergiska besvär, huvudvärk, trötthet, klåda och irritationer i ögon och luftvägar. För att minska risken för hälsobesvär ska ventilationen vara anpassad för befintlig verksamhet och regelbundet skötas om.

Ventilationens luftflöden ska vara anpassade efter hur många personer som vistas i lokalen, men även till hur många personer som vistas i varje rum. Utifrån erfarenheter så presterar barn/elever sämre om ventilationen inte är tillräcklig. Ventilationen bör ha fläktstyrd till- och frånluft med ett uteluftsflöde på minst sju liter per sekund per person samt ett tillägg på minst 0,35 liter per sekund per kvadratmeter. Har ventilationen filter är det viktigt att dessa byts regelbundet. Dessa punkter bör implementeras i egenkontrollen.

Kontrollera ventilationen

Fastighetsägaren är skyldig att regelbundet kontrollera fastighetens ventilationssystem med hjälp av en behörig besiktningsman (*Boverkets författningssamling BFS 2011:16*). Den obligatoriska ventilationskontrollen, OVK, ska genomföras vart tredje år i förskolor och skolor. Tänk på att en godkänd OVK inte är en garanti för att ventilationens luftflöden är anpassade efter det antal personer som normalt vistas i lokalen.

Fastighetsägaren bör lämna uppgifter på hur många personer lokalens ventilation är dimensionerad för till verksamheten.

Ett enkelt sätt att kontrollera ventilationens funktion är att mäta koldioxidhalten. Om koldioxidhalten överstiger 1000 ”parts per million” (ppm) i ett rum vid normal användning kan detta vara en indikation på att ventilationen inte är tillräcklig. Vid misstanke om att ventilationen inte fungerar tillfredsställande eller att luftflödena inte är anpassade till antalet personer som vistas i lokalen, bör du kontakta fastighetsägaren för att se till att ventilationen kontrolleras och att luftflödena mäts.

Vädra effektivt

Före och efter större samlingar är det viktigt att vädra ut lokalen eller rummet. Vädningen bör ske kort och effektivt, cirka fem minuter, genom korsdrag med flera fönster öppna samtidigt.

Temperatur

Lufttemperaturen är en viktig faktor för ett bra inomhusklimat.

Inomhustemperaturen bör vara mellan 20 och 22°C. Golvtemperaturen bör helst vara runt 18°C och får inte vara lägre än 16°C. Avskärmning av solen kan behövas för att lufttemperaturen inte ska bli för hög.

Fukt

Det finns en stark koppling mellan fuktskador i byggnader och hälsoproblem.

Fukt kan orsaka mögel och bakterier som avger kemiska ämnen. Kemiska ämnen kan också frigöras från material, vilket i sin tur kan ge upphov till hälsoproblem.

Tecken på fuktskada kan vara missfärgning, avvikande lukt eller bubblor i golvmatta. Misstanke om fuktskada ska alltid utredas. Kontrollera att det inte finns fuktskador innan du startar verksamheten i en ny lokal. En gammal fuktskada som är felaktigt åtgärdad kan också orsaka hälsoproblem.

Varmvatten

För att minimera risken för tillväxt av bakterier, som legionellabakterier, ska varmvattnet i tappställen och ledningar ha rätt temperatur och ledningarna ska vara utformade på korrekt sätt. Vattnet i varmvattenberedare, om sådan används, ska hålla en temperatur på minst 60°C. Varmvattnet i ledningarna ska vara minst 50°C. Där det finns risk för skällning (kranar där små barn själva använder varmvattnet) får reglering av varmvattnet till lägre temperatur ske först vid blandare.

Regleringen ska vara fackmannamässigt utförd. Kontakta fastighetsägaren om du är osäker. Glöm inte att genomföra regelbunden spolning av tappstället, till exempel efter sommar- och vinterlov och att göra temperaturkontroller som en del av egenkontrollen.

Dagsljus

Rum där barn vistas permanent ska ha tillräckligt med dagsljus. Fönsterytan bör vara minst 10 procent av golvytan. Det innebär att exempelvis källar- och vindslokaler är olämpliga för barnomsorg.

Ljud

Kontinuerliga ljudnivåer från fasta installationer, till exempel ventilationsanläggningar ska inte överstiga riktvärdet 30 decibel (dBA) i lokalen. Detta är viktigt i utrymmen för lugnare aktiviteter som vilrum i förskolor och undervisningssalar i skolor. Lokaler där barn kan vara högljudda när de leker bör anpassas efter detta. Ljuddämpande tak, kuddar under stols- och bordsben och minskning av hårda ytor är några exempel på åtgärder.

Radon

Radongashalten ska alltid kontrolleras i lokaler för skola och barnomsorg. Radongashalten får inte överstiga 200 becquerel per kubikmeter (Bq/m³). En väl justerad ventilation har stor betydelse för att sänka radongashalten i inomhusluften. Radongashalten ska kontrolleras minst var 10:e till 15:e år samt vid större ombyggnationer.

Förskolor och skolor som har haft problem med förhöjda radongashalter bör göra radonmätningar med tätare intervaller. Vid nybyggnation bör radonmätningar göras i lokalerna inom ett år.

Allergi

Idag är det vanligt med överkänslighet och allergi. För att de som har det inte ska få besvär i förskolan, skolan eller på fritidshemmet är det viktigt att du tänker på följande:

- ✓ Ta reda på vilka allergier som barn och personal har
- ✓ Ta fram rutiner för det förebyggande arbetet med allergifrågorna
- ✓ Dokumentera rutiner och riskhantering
- ✓ Samordna det förebyggande arbetet med det övriga miljö- respektive arbetsmiljöarbetet
- ✓ Incidenter, till exempel ett astmaanfall, bör följas upp och dokumenteras
- ✓ De som har pälsdjur hemma bör undvika att gosa med djuret innan de går till skola eller förskola.
- ✓ Strumpor bör bytas varje dag och eventuellt kan särskilda kläder bäras på dagen (hemmakläder förvaras då i ett skåp) för att minska spridningen av allergener
- ✓ Vissa växter bör tas bort från klassrummet eller avdelningen. Undvik att ta in ris och hyacinter
- ✓ Parfym och rengöringsmedel med stark doft bör undvikas i lokalerna
- ✓ Städningen på de allergiska barnens avdelning eller klassrum behöver ofta utökas, dock bör verksamheten ta hänsyn till val av städprodukter och begränsa användningen av dessa.

Smittskydd och hygien

Det är viktigt att det finns fasta rutiner för handtvätt och personlig hygien för både barn och personal. Hygienrutiner ska exempelvis finnas för blöjbyten, toalettbesök och måltider. För handhygien ska det alltid finnas rinnande rent vatten, tvål och engångshanddukar på alla toaletter. Det bör finnas skärpta hygienrutiner för vad personal och föräldrar ska göra vid utbrott av infektionssjukdomar för att bryta smittspridningen. Det ska finnas rutiner även för hur leksaker och annat material rengörs och eventuellt desinficeras. Det är viktigt att verksamheten har regelbunden uppföljning av rutiner vad gäller smittskydd och hygien.

Städning

En välstädad och ren miljö är viktig för att alla ska må bra. Det är viktigt att ha kontroll över städningen och använda rätt metoder och rätt material.

Ta därför reda på vilka städmetoder som krävs för de olika utrymmena och deras ytskikt.

Städrutiner

Städschema ska upprättas där det framgår vem som städar, var, hur och hur ofta. Här ska även storstädning och rengöring av textilier, möbler och leksaker ingå. Rum där barn vistas varje dag samt hygienutrymmen ska städas dagligen. Hyllor, ventilationsdon, lampor och liknande ska städas i den omfattning som behövs för att undvika att damm lätt ansamlas. Stoppade möbler och textila mattor bör dammsugas varje dag. Gardiner, draperier, textila leksaker, utklädningskläder, madrasser och kuddar bör tvättas regelbundet under året. Madrassöverdrag, örngott och filter bör tvättas minst varannan vecka.

Metoder

Torra städmetoder som fuktiga dukar och moppar virvlar upp mindre damm och kräver mindre mängd städprodukter. Våta metoder, till exempel svabbing, bör användas i begränsad utsträckning men behövs när det är hårt smutsat. Tänk på att torka av efteråt eftersom kvarvarande fukt kan ge upphov till mögel och dålig lukt. För bästa resultat krävs även att man byter ut vattnet ofta. När dammsugare används ska den ha ett effektivt filter för utblåsningsluften. Det är lämpligt att vädra i samband med dammsugning.

Förutsättningar för en bra städning

Det är viktigt att lokalerna möbleras så att städningen ska kunna ske optimalt. Det kan innebära att man ställer upp stolar och håller bord fria så att det går lättare att städa. Material, leksaker, madrasser och liknande bör förvaras i skåp för att undvika onödiga dammansamlingar. Forskning visar att hur ofta städningen genomförs har störst betydelse för mängden damm och allergener i inomhusluften. Ju oftare städning desto renare lokaler med lägre dammhalt.

Vid städning behövs bara vatten och ett fåtal rengöringsmedel. Välj rengöringsmedel anpassat till det material som ska rengöras och tänk på att inte överdosera. När städbolag anlitas bör man välja ett företag med

kvalitetssäkring/certifiering som har kunskap om hur städningen ska anpassas till verksamhetens lokaler.

Kemikalier

Kemiska produkter som hanteras inom verksamheten och som kan innebära risker ur hälso- och miljösynpunkt, ska hållas inlåsta och avskilda från livsmedel.

Exempel på sådana produkter är maskindiskmedel, fixervätska för teckningar, målarfärger och tändvätska. Dessa produkter är märkta med en skyddsanvisning (faropiktogram). Produkterna ska vara tydligt märkta med bland annat skyddsanvisning, innehållsuppgift och doseringsanvisning. Det ska finnas en förteckning över kemiska produkter som är klassade som miljö- eller hälsofarliga produkter (faroklassade).

Av förteckningen ska framgå produktens namn, produktens användning, information om hälso- och miljöskadlighet samt klassificering med hänsyn till hälso- och miljöfarlighet. För varje faroklassad kemisk produkt ska det finnas ett säkerhetsdatablad som förvaras intill produkten. Databladet får man via leverantör eller tillverkare. Användningen av kemiska produkter som innebär en risk för hälsan eller miljön bör minimeras. De kemiska produkter som har en högre hälso- eller miljöfarlighet bör bytas ut enligt produktvalsprincipen. Välj i första hand miljö- och allergianpassade produkter och undvik parfymerade tvättmedel, tvål och diskmedel.

Läs mer om kemiska produkter i Kemikalieinspektionens föreskrifter (2008:2) om kemiska produkter och biotekniska organismer 3 kap 3–6 §§.

Gifrfri miljö

En av Sveriges miljömål är att sträva mot Gifrfri miljö. Farliga kemiska ämnen i produkter, varor och byggnader riskerar att hamna i miljön, och kan tas upp av växter, djur och människor. För många ämnen har höga halter i miljön och omgivning vilket kan orsaka problem för människor och miljö. Barn är extra känsliga för exponering av farliga kemiska ämnen och de befinner sig i en miljö där de är omringade av leksaker, inredning, produktartiklar och byggmaterial. För att minimera exponering av giftiga ämnen är det viktigt och hållbart att göra god produktval som är gynnsam både för människan och miljön.

Energieffektivisering och materialval

Det är viktigt att det finns rutiner för verksamhetens energianvändning. Verksamheten bör se över möjligheterna att sänka energiförbrukningen i lokalerna, till exempel genom val av vitvaror och belysning (närvarostyrd belysning, lågenergilampor). Inredningsmaterial, leksaker och lekutrustning bör vara av sådant material som avger så lite kemiska ämnen som möjligt

Yttre miljö

Utomhusvistelse

Det är viktigt för barnens trivsel att det finns tillräckligt stora ytor för utomhusvistelse. Om gården ligger i direkt anslutning till en lekpark eller naturområde kan verksamhetens egen lektyta vara mindre. För förskolebarnen bör det dock finnas tillräckliga ytor på förskolegården.

Solskydd

Förskolornas lekgårdar bör utformas så att barnen har god tillgång till skuggiga miljöer. Barn är extra utsatta för Ultraviolett (UV) -strålning från solen. De har tunnare hud än vuxna och bränner sig därför lättare vilket ökar risken för att de längre fram i livet ska drabbas av hudcancer. Bästa sättet att skydda barnen är att se till att de inte bränner sig. Växtlighet och lekställen i skuggan minskar barnens utsatthet för UV-strålning. Det är därför viktigt att tänka på solskyddet redan i planeringsstadiet.

En befintlig förskola kan också ta fram rutiner för att minska barnens exponering för sol genom att pedagogerna stimulerar till lek och vistelse i skugga. Solskyddet kan också förbättras genom att det finns extra parasoller som kan tas fram vid behov.

Trafikbuller och luftföroreningar

Förskolor, skolor och fritidshem bör inte placeras vid kraftigt trafikerade gator eller nära industrier och större garage, eftersom risken för luftföroreningar och buller är stor.

Bullret från vägtrafik bör inte överskrida 30 dBA (dygnskvivalent ljudnivå) inomhus i undervisningslokaler och inte heller överskrida 55 dBA utomhus.

Rökning

Enligt tobakslagen (1993:581) får inte rökning förekomma i lokaler för skolor och barnomsorg eller utomhus i anslutning till dem. Tänk på att cigaretttrök finns kvar i utandningsluften i cirka 30 minuter efter rökning och sprids dessutom via kläderna. För allergiska och astmatiska barn kan det därför vara olämpligt att personalen röker.

Närhet till djur

Med hänsyn till allergier och luktproblem bör lokaler för barnomsorg och skola inte vara lokaliserade intill djurhållning, till exempel häststall och ladugårdar. Bedömning av vad som kan räknas som rimligt avstånd görs i varje enskilt fall.

Magnetfält

I närheten av kraftledningar, ställverk, nätstationer och andra elinstallationer som genererar elektromagnetiska fält kan magnetfältsnivån vara förenad med hälsorisk. Vid nybyggnation av förskolor, skolor och fritidshem bevakas frågan av byggnadsnämnden i plan- och byggskedan.

Störningar från barnomsorgslokal i bostadsområden

Förskolor, skolor och fritidshem bör placeras så att verksamheten inte stör omgivningen. Det är inte lämpligt att ha en barnomsorgslokal i direkt anslutning till bostadslägenheter.

Ljudisoleringen måste i sådana fall vara tillräcklig så att Folkhälsomyndighetens riktvärden för störande ljud inomhus inte överskrider i de angränsande bostäderna. Ligger lokalen bredvid en bostadslägenhet kan en extra ljudisolering av mellanväggarna vara nödvändig. Lokalen bör även ha en egen entré och ett förråd för barnvagnar så att dessa inte är i vägen för andra hyresgäster.

Markföroreningar

Förskolor, skolor och fritidshem bör inte byggas på en förorenad mark. Du som verksamhetsutövare är skyldig att se till att marken är fri från föroreningar och att den uppfyller de krav som ställs för känslig markanvändning. Det ligger också i ditt ansvar som verksamhetsutövare att kontrollera att lokalerna som inte är nybyggda är inventerade och sanerade med avseende på förekomst av polyklorerade bifenylter (PCB).

Avfall

Man kan spara stora mängder energi och naturresurser genom att producera varor och produkter av återvunnet material samt el och fjärrvärme av utsorterat brännbart avfall. Det är en av anledningarna till att avfall ska sorteras och hanteras enligt miljöbalken och den lokala renhållningsordningen. Inom kommunen ska man sortera avfall i olika fraktioner.

Farligt avfall

Farligt avfall ska hållas skilt från övrigt avfall och förvaras så att obehöriga inte har tillgång till det samt inom låst utrymme. Till farligt avfall räknas exempelvis städ- och rengöringskemikalier, laboratoriekemikalier, färg-, lack- och limrester som innehåller organiska lösningsmedel. Lysrör och lågenergilampor som innehåller kvicksilver räknas också som farligt avfall.

Som verksamhetsutövare får du själv transportera små mängder farligt avfall efter att du har gjort en anmälan till Länsstyrelsen. Du får dock inte lämna farligt avfall på miljöstationer eller till Farligt avfall-bilen.

Blankett för anmälan finns på www.lst.se.

Nattöppen förskola

Du som vill bedriva en nattöppen förskola bör anpassa verksamheten till de behov som krävs. Barnen bör inte ligga för tätt i de rum som de ska sova i. Ventilationen i sovrummen bör vara dimensionerad för det antal personer som ska sova i rummet, dock är det viktigt att placeringen av sängar/madrasser anpassas så att det inte blir någon risk för drag eller kallras från fönster och ventilation. Du bör upprätta rutiner för tvätt av sängkläder och rengöring av sängar/madrasser.

Exempel på frågeställningar för egenkontroll

Här har vi samlat några frågeställningar som kan vara en hjälp i egenkontrollarbetet enligt miljöbalken.

Kunskap

- ✓ Räcker våra kunskaper för att följa miljöbalkens bestämmelser?
- ✓ Vilken kompetens finns i verksamheten som rör miljö och hälsa?
- ✓ Tas tillräcklig hänsyn till personer som har allergier eller annan överkänslighet?
- ✓ Är radongashalten kontrollerad i lokalen? Är värdena godkända?
- ✓ Har OVK (obligatoriska ventilationskontrollen) genomförts?
- ✓ Har rektor och fastighetsägaren kunskap om hur många personer ventilationen är dimensionerad för?

Ansvar

- ✓ Är det organisatoriska ansvaret fördelat inom verksamheten?
- ✓ Är ansvarsfördelningen mellan verksamheten (förskolan, skolan, fritidshemmet) och fastighetsägaren klarlagd och dokumenterad?
- ✓ Vem ansvarar för kontinuerlig uppföljning och utvärdering av egenkontrollen?
- ✓ Vilka risker för hälsan eller miljön medför vår verksamhet?

Har vi dokumenterade rutiner för följande:

- ✓ Hantering av klagomål?
- ✓ Introduktion för ny personal om verksamhetens rutiner?
- ✓ Olycksfall och tillbud till exempel allergi-reaktioner?
- ✓ Arbetet med ljudmiljön i lokalerna?
- ✓ Byte av filter till ventilationsdonen?
- ✓ Senast utförda OVK?
- ✓ Hygien, smittskydd, daglig städ och storstäd?
- ✓ Hushållning av energi och råvaror?
- ✓ Finns det rutiner för när filter ska bytas till ventilationen?
- ✓ Hantering av avfall?
- ✓ Hantering av kemiska produkter, till exempel förvaring av produkter och val av produkter, finns kemikalieförteckning och säkerhetsdatablad?

Miljöbalkens hänsynsregler (kapitel 2)

Beviskrav

Det är verksamhetsutövaren som ska visa att verksamheten uppfyller hänsynsreglerna och att den inte orsakar skada på människors hälsa eller miljön (2 kap 1 § och 26 kap 19–22 §§ miljöbalken).

Kunskapskrav

Alla som bedriver en verksamhet, planerar att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska kontinuerligt skaffa sig behövlig kunskap för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller negativ påverkan. Verksamhetsutövaren ska ha aktuell kunskap om sin egen verksamhet och om de regler som gäller för verksamheten (2 kap 2 § miljöbalken).

Försiktighetsprincipen

Alla som bedriver en verksamhet, planerar att göra det eller vidta en åtgärd, ska vara försiktiga och vidta de begränsningar som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten orsakar något som påverkar människors hälsa eller miljön negativt (2 kap 3 § miljöbalken).

Produktvalsprincipen

Om det finns kemikalier som är mindre skadliga än de som används idag ska de användas istället. Förutom kemikalier och blandningar som städkemikalier gäller regeln även varor som är behandlade med kemiska produkter (2 kap 4 § miljöbalken).

Folkhälsomyndighetens allmänna råd

Folkhälsomyndigheten har tagit fram allmänna råd för att ge stöd och råd vid bedömningar om olägenhet enligt miljöbalken föreligger i verksamheter, som kan påverka miljön eller hälsan. Dessa allmänna råd används vid Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens bedömningar vid tillsyn- och anmälningsärenden. De allmänna råden som innefattar er verksamhet är följande:

FoHMFS 2014:13 Allmänna råd om buller inomhus.

FoHMFS 2014:14 Allmänna råd om fukt och mikroorganismer.

FoHMFS 2014:15 Allmänna råd om höga ljudnivåer.

FoHMFS 2014:16 Allmänna råd om radon inomhus.

FoHMFS 2014:17 Allmänna råd om temperatur inomhus.

FoHMFS 2014:18 Allmänna råd om ventilation.

FoHMFS 2014:19 Allmänna råd om städning i skolor, förskolor, fritidshem och öppen fritidsverksamhet.

Miljö och Samhällsbyggnad
Postadress 241 80 Eslöv
Besöksadress Stadshuset, Gröna torg 2
Telefon 0413-620 00
E-post miljo.och.samhallsbyggnad@eslov.se
www.eslov.se